

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

29 жовтня 2019 року

ТКАЧЕНКО О.В. Колеги, добрий день. Кворум у нас є, пропоную розпочати засідання комітету. Заперечення будуть? Добре, розпочинаємо. У нас на порядку денному (вам роздано) кілька питань.

Це проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо збереження культурних цінностей), який поданий за ініціативи Мінкульту, молоді та спорту.

Проект Закону "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" і альтернативний законопроект того самого змісту.

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збільшення розміру допомоги при народженні дитини.

Також є інші питання. Це про припинення повноважень трьох членів Нацради та персональний склад Громадської ради при комітеті.

У нас надійшло повідомлення від пані Королевської, прохання перенести розгляд її законопроекту. Втім, наразі, якщо цей законопроект достатньо важливий і автор не знайшов часу, не бачу сенсу переносити це питання. Тому прошу визначатися, голосувати.

Хто за те, щоб затвердити озвучений порядок денний? Проти? Утримався? Прийнято одногосно.

Зараз має підійти до нас представник Мінкульту щодо першого питання. Тому я просив би почати, очевидно, ну по черзі, з другого питання, третього і четвертого.

Але перед тим хотів би зауважити, зробити певну ремарку. Ми стали свідками того, що один з членів нашого комітету використовував, так би мовити, мову ненависті стосовно вищих посадових осіб держави. Не думаю,

що це личить ні депутатам, ні членам нашого комітету тим паче. І наразі хотів би, щоб такі прояви хейтспіч "канули" в минуле. І ми очевидно, що використаємо також цю історію для того, щоб в Законі про аудіовізуальні послуги розтлумачити надалі, що означає використання мови ненависті як то в ЗМІ, так і діячами, які виконують державні повноваження, в тому числі народних депутатів.

Далі, стосовно розгляду питання про проект Закону про внесення змін до статті 12 Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми".

Тетяно, прошу прокоментувати.

РЯБУХА Т.В. Добрий день, шановні колеги! Шановні присутні! Ну перше, що хотілося б сказати, що в цілому наш підкомітет і комітет теж підтримує законодавчу ініціативу, спрямовану на посилення державної політики у сфері підтримки дітей. Але дивлячись на те, що до комітету надійшло три законопроекти і вони однотипні, також враховуючи висновки Міністерства соціальної політики і Міністерства фінансів, також Уповноваженої з прав людини, а також Головного науково-експертного управління, то всі вони говорять про те, що ці питання потрібно розглядати комплексно. Тому ще раз говорю про те, що підкомітетом було залучено визначення і прийнято рішення більшістю не включати в порядок денний сесії дані законопроекти.

Наразі присутні представники Міністерства соціальної політики. Тому, я думаю, пані Надія можливо...

ПРЕДСТАВНИК МІНІСТЕРСТВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ. Добрий день, шановні народні депутати! Шановні присутні! Що стосується Закону, реєстраційний номер 1136, розроблений народним депутатом Шпенюком, він передбачає збільшення розміру допомоги при народженні першої дитини в розмірі 52 розмірів прожиткового мінімуму, на другу дитину - 70 розмірів

прожиткового мінімуму, а кожен третю та наступну - 120 розмірів прожиткового мінімуму.

Ще є дуже така цікава норма, що допомога ця буде нараховуватись у розмірі прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років та виплачуватись виходячи з розміру прожиткового мінімуму, встановленому на момент здійснення виплат допомоги. Що це буде відбуватися? Якщо на сьогоднішній день мама народила дитину і звернулася буквально через тиждень, через місяць в органи соціального захисту населення за призначенням допомоги, і є право по законодавству мамі звернутися протягом року, то всі оці мамочки будуть у нас звертатися тоді, коли розмір прожиткового мінімуму буде більше, ніж на момент, коли народилася дитина.

По-друге. Народний депутат пише, що цей закон взагалі не потребує додаткових коштів з державного бюджету. За підрахунками Мінсоцполітики, ці лише тільки норми збільшення потребують 13 мільярдів гривень додаткових коштів. Тобто в цьому році на цей вид лише допомоги передбачено 17 мільярдів гривень, в проєкті бюджету на 2020 рік скорочена сума цієї допомоги на 13,9 мільярда. Тому якщо приймається цей закон, автоматично додаткова потреба коштів, лише тільки цей вид допомоги - потрібно ще додатково 13 мільярдів гривень.

Мінсоцполітики не підтримує цей закон.

ТКАЧЕНКО О.В. Пані Ірино.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич Ірина Мирославівна, народний депутат. Уточнююче питання. Уточніть, будь ласка, що ви маєте на увазі, що скорочено видатки на соціальні допомоги у 2020 році?

ПРЕДСТАВНИК МІНІСТЕРСТВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ. В цьому році субвенція на державні допомоги, всі державні допомоги - на

усиновлених дітей, одиноких матерів, малозабезпечених і там решту соціальної підтримки - передбачено біля 63 мільярдів. В проекті бюджету, ми вже неодноразово зверталися на Мінфін, ця субвенція, особливо дитяча субвенція, вона скорочена. І якщо передбачено у нас 17,9 (строчкою) мільярдів на допомогу сім'ям з дітьми в цьому році, то в проекті бюджету на 2020 рік ми побачили, передбачили лише 13,9. Тобто скорочено більше чим на 4 мільярди. Якщо, я ж кажу, ми приймаємо оцю норму, то нам треба буде лише на цей вид допомоги, це буде практично 27 мільярдів гривень, щоб забезпечити виплату цієї допомоги.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Друге уточнення. Скажіть, будь ласка, а чим керувалися, коли скорочували на 4 мільярди саме оцю допомогу?

ПРЕДСТАВНИК МІНІСТЕРСТВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ. Мені також дуже цікаве це питання.. Якщо є представник Мінфіну, я би також хотіла це почути.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Дякую вам.

ТКАЧЕНКО О.В. Вам не пояснювали, це пов'язано з демографією чи з якимись іншими причинами?

ПРЕДСТАВНИК МІНІСТЕРСТВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ. Ні. Пояснення не було.

ТКАЧЕНКО О.В. Тетяно, тоді прохання звернутися з роз'ясненнями до Мінфіну стосовно цього питання. Але в будь-якому разі, чи скорочено воно на 3 чи 4 мільярди, це все одно сума, яка приблизно та сама, що її виділялося і цього року, ці 13 мільярдів.

РЯБУХА Т.В. Добре. Ну і рішення підкомітету не включати в порядок денний даний законопроект.

ТКАЧЕНКО О.В. Уточнююче питання. Чи збираєтеся повернутися до розгляду цього питання у вигляді якихось ваших ініціатив чи якихось інших пропозицій?

РЯБУХА Т.В. Так, ми будемо розглядати, тому що проектом бюджету-2020 передбачено, знову ж таки, збільшення виплати, але поки готується бюджет-2020 на наступний рік, то сьогодні я розмовляла з пані Соколовською з цього приводу і вона наразі відсутня, але коли вона буде в межах України, то ми продовжимо цю роботу.

ТКАЧЕНКО О.В. Тобто мова йде про те, що ми будемо все ж таки повертатися до удосконалення цього?

РЯБУХА Т.В. Удосконалення самого механізму. Комплексно підходити до вирішення цього питання - не тільки зокрема щодо соціальних виплат при народженні, але у нас ще і малозабезпечені, і все, тобто до цього питання потрібно підходити комплексно.

ТКАЧЕНКО О.В. Коли ви збираєтесь повернутися?

РЯБУХА Т.В. Ну я думаю, що за підсумками нашого сьогоднішнього засідання ми зберемося спочатку з членами підкомітету, щоб визначитися з датами і щоб було всім зручно.

ТКАЧЕНКО О.В. Будь ласка, тоді будемо чекати інформацію від вас.
Дякую.

РЯБУХА Т.В. Добре.

ТКАЧЕНКО О.В. Будуть ще виступи чи пропозиції?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Якщо ви не заперечуєте, то я хотів би запропонувати за результатами розгляду цих трьох законопроектів звернутися до Кабінету Міністрів з питання посилення роботи уряду в напрямку розгляду механізму забезпечення соціальними гарантіями, зокрема сімей з дітьми, в тому числі шляхом введення адресних принципів надання державної допомоги, щоб це піднімати не всім, а саме тим, хто потребує допомоги, тобто малозабезпеченим сім'ям.

ТКАЧЕНКО О.В. Ви маєте на увазі від комітету звернутися?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Від комітету, так.

ТКАЧЕНКО О.В. Тоді попрошу секретаріат підготувати пропозиції і ми на наступному комітеті розглянемо це питання і звернемося.

Так, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Дякую, пане голово. Я теж хотіла сказати, що питання, яке ми щойно розглядали, воно є нагальним, актуальним і воно є складним. Тому що цифри кажуть, що демографічна проблема в Україні насправді - це 10 мільйонів зменшення кількості громадян України за останні роки. І причин тут є кілька. Це і міграція, це і економічна ситуація, це і соціальна політика, і охорона здоров'я, ну і зменшення народжуваності.

Тому всі три законопроекти в ідеї мали би стимулювати покращення демографічної ситуації. Ми їх так розуміємо. Зрештою, про це йшлося і в пояснювальних записках.

Тепер щодо способу, як стимулювати народжуваність в Україні. Тут пропонується лише фінансовий механізм. Але я хотіла би звернути увагу, що є дослідження соціологів, які говорять про те, що як в Україні, так і за межами України не завжди є пряма кореляція збільшення фінансової підтримки на допомогу сім'ям із зростанням народжуваності. Зокрема встановлено, що при тому, як збільшували видатки на допомогу сім'ям на дітей на 25 відсотків, зростала народжуваність всього-на-всього на 0,6 відсотка. Тобто прямої залежності пропорційної немає. Це говорить про те, що, власне, народжуваність може збільшуватися тільки в підсумку системної комплексної дії, підтримки держави. І фінанси є тільки елементом цієї системи.

Які ще фактори можуть бути? Безперечно, це, як знову ж таки говорить дослідження, це зарплата, тобто матеріальне становище молодих батьків. Друге, це стабільність. А стабільність визначається цілою низкою факторів. Далі, це розвиток інфраструктури - школи, садочки і багато інших питань.

Тому я підтримую пропозицію голови секретаріату і сподіваюся, що нас дослухаються члени комітету, що цю проблему треба розглядати комплексно. І ці три законопроекти, вони побачили лише частку проблеми, а насправді нам потрібно говорити про усі складові цієї проблеми.

І на жаль, ще є один такий аспект, що не завжди ця допомога соціальна, яка для держави складає дуже великі кошти, от ми послушали, скільки, що вона витрачається адресно і правильно. Знову ж таки, є дослідження соціологів, які говорять про те, що купуються і коляски дорогі, і купуються там "айфони". Ми не будемо зараз це коментувати, але проблема потребує комплексного обговорення, вивчення і прийняття рішення.

Я думаю, що у нас гарна нагода молодим комітетом, який безпосередньо працює із урядом, напрацювати і своє бачення, і запропонувати до тих елементів матеріальних ще й інші пропозиції, як можна комплексно цю проблему покращувати. Але тут обов'язково має бути присутнє і Міністерство фінансів, оскільки вони диктують нам свою політику, а Міністерство соцполітики, воно, безперечно, завжди є нашим партнером.

Дякую.

ТКАЧЕНКО О.В. Скільки, на ваш погляд, піде часу для того, щоб обговорити...

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я думаю, що у нас підкомітет дуже гарний. І ми можемо впоратися до наступного засідання комітету, якщо ви дасте нам доручення. За два тижні ми напрацюємо своє бачення. Так.

ТКАЧЕНКО О.В. Так, будь ласка.

СУШКО П.М. Павло Сушко, народний депутат. Я гадаю, що так само може впливати наявність забезпечення житлом молодих сімей, найголовніше. І може, потрібно повернутися до такої практики, як надання молодіжного кредиту молодим сім'ям? Це першочергове питання.

РЯБУХА Т.В. Наразі в Комітеті молоді і спорту це питання обговорюється. Я знаю, ми говорили про це.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Я можу сказати по цьому питанню, про молодіжне кредитування, на наступний рік були пропозиції в 1 мільярд щоб виділили на це молодіжне кредитування. І його забракували, тобто нуль, відхилили

повністю, тому що програма закінчується ця, що діє на даний момент, закінчується в 2020 році, і з 2021 року вже буде нова програма. Ну тобто обговорюється вже там в Комітеті молоді і спорту, обговорюється нова програма по молодіжному кредитуванню. Тільки обговорюється, так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ну, по-перше, щодо вашої початкової репліки я хочу сказати, що особисті висловлювання народних депутатів поза медіа, театрами і іншими місцями, які регулює наш комітет, це не є повноваження нашого комітету. Але щодо засудження мови ненависті безумовно ми говорити повинні, зокрема коли на одному з великих телевізійних каналів мовою ненависті велике телевізійне шоу транслюється і її породжує, то складно чекати, що не буде це сіяти ненависть загалом в суспільстві і серед депутатів, між іншим, теж. Тому я абсолютно вітаю ідею випрацювати проект, який би це регулював у сфері регулювання нашого комітету.

Щодо цього законопроекту, то, в принципі, справді, Міністерство фінансів не підтримує ці проекти, і їх є три. Але разом з тим ми розуміємо, що в проекті бюджету, наприклад, ми зняли допомогу для третьої і четвертої дитини, які були раніше запроваджені. Тобто ми серйозно обмежили соціальні гарантії для населення, і не лише для дітей, а й для пенсіонерів теж, коли говоримо про тринадцяту пенсію. Може, нам би піти таким шляхом? Може, ми б порадилися з міністерством, яке є тут, підтримали якийсь із цих законопроектів, який, на думку міністерства, є фаховим у першому читанні, для того щоб на друге читання на його базі доопрацювати цей законопроект? І щоб ми не відкладали цього питання. Може, думку міністерства запитати і теж думку голови підкомітету?

Дякую.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Можна мені? По-перше, при народженні дитини надається не лише цей вид допомоги. Запроваджена ще муніципальна няня, запроваджений "пакунок малюка", який коштує 5 тисяч. З 1 січня поточного року запроваджена допомога у розмірі прожиткового мінімуму на хвору дитину, якій не встановлено, що вона дитина-інвалід. З 1 квітня запроваджена допомога без врахування сукупного доходу на кожну дитину, яка виховується в багатодітній сім'ї. То треба розглядати комплексно не лише допомогу при народженні дитини, є ще решта інших соціальних допомог, які надаються сім'ї. Якщо мама одинока, їй ще надається допомога як одинокій мамі, якщо сім'я малозабезпечена, надається допомога як малозабезпеченим сім'ям. То, може, тут необхідно дивитися? Якщо батьки ухиляються від сплати аліментів, також є державна підтримка.

РЯБУХА Т.В. Я все ж таки наголошую і прошу колег підтримати пропозицію Ірини Мирославівни про те, щоб зібратися на підкомітеті, обговорити комплексно дані питання і далі рухатися в єдиному контексті з цього питання.

ТКАЧЕНКО О.В. Зрозуміло. Тому є пропозиція дійсно підійти до цього питання комплексно.

Хотів би тоді поставити два питання на голосування. Перше - відхилити надані законопроекти. А друге - звернутися на наступному засіданні комітету до Кабінету Міністрів стосовно розробки чи пропозиції стосовно адресної допомоги і через один із наступних комітетів, вірніше, через два комітети, я так розумію, розглянути ваші пропозиції стосовно комплексного підходу з цього питання.

Голосуємо по черзі. Перше питання - відхилити ці законопроекти. Хто за? Хто проти? Утримався?

Друге питання - звернутися до Кабінету Міністрів на наступному засіданні...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Ми в принципі можемо голосувати, а звернення підготуємо і надішлемо. За саму ідею проголосувати.

ТКАЧЕНКО О.В. Ви маєте на увазі, що в електронній формі розіслати для того, щоб колеги могли? Якщо не заперечуєте, тоді давайте проголосуємо, що ми підготуємо, секретаріат підготує звернення до Кабінету Міністрів, і наразі більшістю голосів, які отримають на електронну пошту, ми тоді відправимо це звернення до Кабінету Міністрів.

Хто за? Проти? Утримався? Ви?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Утримався.

ТКАЧЕНКО О.В. Понял.

І третє питання. Через два тижні ми розглянемо, але голосувати з цього приводу не будемо.

Стосовно репліки. Репліка на репліку. Є такий французький журнал "Charlie Hebdo". Він дозволяє собі жарти певного гатунку. І до жартів можна ставитися по-різному, але коли йде заклик до вбивства чи до завдання шкоди вищій посадовій особі держави, це вже не жарти. Це називається інакше. Надалі хочу...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Репліка.

ТКАЧЕНКО О.В. Репліка на репліку була. Ми не будемо перетворювати це на дискусію.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Та ні. Ну так не буває.

ТКАЧЕНКО О.В. Ну буває.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте. Я ж висловив свою позицію.

ТКАЧЕНКО О.В. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я ще раз кажу, я не вбачаю жодних погроз будь-якій особі, які були зі сторони народних депутатів, підкреслюю, протягом останнього часу. Це ваше трактування сказаного. Жодної експертизи чи висновку про це немає. І я просив би вас не принижувати Президента України і не популяризувати тут погрози на його адресу чи будь-яких інших посадових осіб, які звучали за останній час. Натомість ті, які звучали раніше, їх безумовно потрібно засудити і потрібно справді припинити мову ненависті. В цьому я з вами повний однодумець. Давайте на цьому ми закінчимо, тому що ми будемо з вами вічно розповідати, хто як до чого оціночно ставиться.

ТКАЧЕНКО О.В. На цьому ми не закінчимо. Я думаю, правоохоронні органи закінчать.

У нас наступне питання. Пані Лариса, керівник департаменту юридичного Міністерства культури молоді та спорту у нас. Це питання перше в порядку денному - щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо збереження культурних цінностей).

Нагадаю про необхідність прийняття цього закону. Мова йде про спеціальне регулювання призначення за спрощеною процедурою нових керівників культурних закладів, що розташовані на тимчасово окупованих територіях Луганської і Донецької областей та Республіки Крим, а також

щодо врегулювання питання передачі культурних цінностей, що збереглися в цих закладах, на підконтрольну Україні територію.

Якщо можна, пані Ларисо, поясніть деталі цього законопроекту.

ПЕТАСЮК Л.В. Дуже коротко скажу, що деталі цього законопроекту полягають у двох аспектах. По-перше, на сьогоднішній день призначати керівників закладів культури в процедурі, визначеній Законом про культуру, тобто конкурсній процедурі, ми не можемо на тих територіях, які є на сьогоднішній день окуповані. Звичайно, є два закони. Один закон - про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території. І другий - який стосується особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України. Відповідальність, відповідно до всіх законів і міжнародних норм, несе, звичайно, та сторона, яка окупувала зазначені території.

Але залишається відкритим питання збереження культурних цінностей стосовно саме інформаційної політики. Тому що збереження саме безпосередньо матеріальне цих культурних цінностей, які знаходяться на окупованій території, це стосується музейних предметів і також нерухомих об'єктів культурної спадщини, покладається на російську сторону.

Водночас здійснювати реалізацію політики в частині розвитку саме музейної справи на сьогоднішній день, окрім міністерства, яке і формує цю політику, через державний музей ніхто не може. Тому є ідея, щоб міністерство мало можливість юридично призначати керівників не шляхом проведення певних конкурсів, а шляхом спрощеної процедури. Тобто це має бути співбесіда, форма призначення може бути в двох аспектах: спочатку або проводиться співбесіда і ми укладаємо контракт, і другий момент - ми визначаємо музей, де є вже керівник, і пропонуємо йому виконувати обов'язки в конкретному музеї. Для цього передбачається 50 відсотків певна надбавка, Постановою Кабінету Міністрів 1298 вже визначена тарифна сітка,

нею користуються і комунальні, і державні заклади культури. І таким чином керівник, виконуючи ці обов'язки, він в тому числі виконує певну місію, яка стосується цього музею.

Всі ці музеї відносяться до державної частини музейного фонду і є в переліку Постанови Кабінету Міністрів 209, яка визначає перелік музеїв, де зберігається саме державна частина музейного фонду. Оскільки ці речі дуже пов'язані, також ми пропонуємо внести зміни в 26 статтю Закону "Про музеї і музейну справу". Вона стосується безпосередньо відповідальності за збереження культурних цінностей.

Мається на увазі, що безпосередньо фізичну відповідальність за зберігання цих культурних цінностей Україна не може нести, оскільки вони знаходяться на окупованій території, але безпосередньо визначити головного зберігача і займатися інформаційною політикою, я вважаю, ми вважаємо, що це дуже необхідне і нагальне питання.

У зв'язку з цим цей законопроект повністю підтримується міністерством і пропонується до підтримання комітетом.

ТКАЧЕНКО О.В. Будуть запитання?

Будь ласка, Ірино Мирославівно.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Скажіть, будь ласка, про яку кількість музеїв ідеться і яка кількість працівників?

ПЕТАСЮК Л.В. По кількості працівників на окупованій території ми не можемо сказати, оскільки вони всі безпосередньо знаходяться там. По кількості музеїв, які там знаходяться, це 94 музеї.

ТКАЧЕНКО О.В. Чи знаходиться частина цих музейних цінностей на території України чи на інших територіях, крім окупованих?

ПЕТАСЮК Л.В. Питання полягає в тім, що ті цінності, які зараз знаходяться на окупованих територіях, за них відповідальність несе російська сторона, це передбачено Законом про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим дотримання цих прав. Якщо ці музейні цінності, в тому-то й специфіка, правильне питання, якщо ці музейні цінності кудись виїжджають за територію окуповану, оскільки вони належать до державної частини музейного фонду, власник є держава Україна, і ми маємо право повне на повернення цих культурних цінностей на територію України. І в даному випадку музеї, які там знаходяться на окупованій території, вони вже давним-давно мають інших керівників. І якщо конкретний директор конкретного музею, який є українським, приїжджає на іншу територію і говорить, що це я директор цього українського музею і хоче ці культурні цінності кудись вивезти, то за це ну відповідальність має нести конкретно та сторона, яка допускає порушення норм міжнародного права. Тобто в даному випадку російська сторона.

Тому Україна повинна в повній мірі до всіх законодавчих актів претендувати на конкретні культурні цінності, які вивозяться тимчасово за територію. Тобто це стосується не тільки музейних цінностей, які є рухомі, а також тих музейних цінностей, які є нерухомі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, насправді цей закон за великим рахунком не про збереження цінностей, а про позаконкурсне призначення керівників закладів культури на окупованих територіях. Бо в назві і в тексті законопроекту йдеться про це, а не про збереження цінностей.

В чому тут є небезпека? Такі норми, території у нас окуповані тимчасово, отже, такі норми повинні бути внесені лише в тимчасове законодавство. Ми не можемо постійно стверджувати, що наші території є окупованими і своїм законодавством це затверджувати. Ми могли би,

наприклад, внести зміни в Закон, який ви згадували, про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території. Або в перехідних положеннях відповідних законів виписати те саме. Це закони про культуру чи про музейну справу чи про місцеве самоврядування. Доповнити ці закони цією тимчасовою нормою. А вводячи постійну норму, ми фактично визнаємо, що ці території постійно окуповані.

ПЕТАСЮК Л.В. Якщо можна, я додам. Якраз в цьому законопроекті, я висновок теж читала експертний, який написали юристи, я хочу акцентувати увагу, що ми зараз говоримо не про форму, а про зміст. Цей законопроект потрібний. І норма ця є тимчасовою. В цьому законопроекті чітко прописано, що ця норма діє на період окупації. І ми розуміємо, що це все тимчасово.

Водночас поки що ці цінності знаходяться там, за них несе відповідальність, це передбачено статтею 5 Закону про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим тимчасово окупованих територій, але коли вони вивозяться кудись за кордон, припустимо, в Австрію або кудись іще, то за них ніхто не несе відповідальності, але ми залишаємося їх власниками.

І я ще хотіла додати, що у нас є Закон про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованій території, я про нього говорила. І стаття 2 чітко визначає, що в межах тимчасово окупованої території в Донецькій і Луганській областях діє особливий порядок із забезпечення прав і свобод цивільного населення, визначений законом, іншими законами та міжнародними договорами. Тобто інші закони дозволяють вводити відповідні норми, і не обов'язково це вводити в Закон про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим тимчасово окупованої території.

Це достатньо. Ці два закони є загальними по відношенню до цієї норми. Закон про культуру є спеціальним, і в даному випадку конкретно

директор, який буде призначатись за спрощеною процедурою, буде їм формувати політику. Ми також вводимо спрощений зміст контракту, відповідно до якого конкретно визначаються показники, які доручаються конкретному керівнику, який буде займатися саме тим, що буде відслідковувати: якщо якісь культурні цінності вивезуть за територію окуповану, то ми в повній мірі зможемо контролювати і повернути ці культурні цінності на територію України. Тобто, в принципі, це і є назва закону - збереження культурних цінностей. Але це можливо тільки через механізми найняття конкретного керівника, який буде безпосередньо займатися цим питанням.

Тому я вважаю, що цей законопроект необхідно підтримати.

ТКАЧЕНКО О.В. Миколо, пані Лариса відповіла на ваше питання?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну пані Лариса висловила свою точку зору. Я все ж таки вважаю, ще раз кажу, що ті закони, які стосуються окупованих територій, це зміни до тимчасового законодавства. Ми не можемо приймати постійні закони про окуповані території. Так, у цьому законі справді сказано, що керівники державних та комунальних закладів культури на тимчасово окупованих територіях Луганської і Донецької областей, там згадуються керівники на тимчасово окупованих територіях, але не вказується, що ця норма діє тимчасово. Розумієте? З юридичної точки зору ми по суті не до кінця грамотно формуємо те, чого хочемо досягти.

ТКАЧЕНКО О.В. Ви по суті проти?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я - так. Я за мету, яку ставлять перед собою автори, але я проти законодавчої техніки вирішення цієї мети.

ТКАЧЕНКО О.В. У вас буде шанс при другому читанні внести необхідні поправки, так само як і поправки, очевидно, треба врахувати, які рекомендує внести ГНЕУ щодо цього законопроекту. Наразі, оскільки потреба в цьому законопроекті достатньо нагальна, не секрет, що ряд цінностей українських зараз перебуває за кордоном, і держава не має достатніх юридичних важелів. Щоб захищати наші цінності, які знаходяться за кордоном, хоча вони по суті належать Українській державі.

Тому прошу визначитися стосовно схвалення цього законопроекту і винесення його в зал у першому читанні, взяти його за основу, винести в першому читанні - і, відповідно, доопрацювання найближчим часом. Я буду принаймні пропонувати, щоб ми проводили цей закон за скороченою процедурою.

Хто за, прошу голосувати. Хто проти? Утримався? Одноголосно.

У нас наступне питання - це припинення повноважень трьох членів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Сподіваюсь, ви всі знаєте передісторію цього питання. У нас закінчився термін перебування чи термін повноважень трьох членів Національної ради, які обрані за квотою Верховної Ради. Настав час, з огляду на те, що ми прийняли поправки до закону, які дозволяють не переривати діяльність Національної ради, продовжувати у спокійному режимі, проголосувати за припинення повноважень цих трьох членів і оголошення відповідного конкурсу, який має тривати, здається, два місяці. Так?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Десь біля двох місяців, тому що там подання пропозицій і обговорення та спецперевірка.

ТКАЧЕНКО О.В. Так. Для того, щоб ми все ж таки цей процес завершили до логічного кінця, тому пропозиція - це, власне, постанова

Верховної Ради, яка має бути прийнята щодо припинення повноважень і оголошення конкурсу.

Чи будуть якісь запитання стосовно цього?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну ми самі себе ставимо трошечки в незручне становище, тому що після припинення повноважень члени Національної ради продовжують виконувати обов'язки до дня призначення нового члена Національної ради. Хоча в цьому законі в більшості ми так і не визначили, в якому статусі продовжуватимуть працювати такі особи. Відповідно до частини другої цієї ж статті, процедура призначення нових членів, починаючи з оголошення конкурсу, розпочинається протягом трьох днів з дня припинення повноважень. Тобто це означає, що ми не зможемо почати конкурс, поки ця постанова, після того, як ця постанова буде проголосована. Ми самі себе заблокуємо. Ця постанова набирає чинності після того, як будуть призначені нові члени. За такого підходу постанова про припинення повноважень не набере чинності після її прийняття. Проте, за законом, конкурс призначається лише після припинення повноважень. Верховна Рада не може починати конкурс, адже не були припинені повноваження членів, на чий місця повинен оголошуватися конкурс.

ТКАЧЕНКО О.В. Не можу з вами погодитися, оскільки ми прийняли правки в минулому, здається, місяць тому, які дозволяють продовжувати повноваження членів Національної ради, у яких припинилися повноваження. Тому цією постановою ми врегульовуємо ситуацію, колізію, яка склалася. Не провина цього складу парламенту в тому, що конкурс не був оголошений вчасно, не була проведена процедура, як то належить за законом. Тому ми змушені були приймати процедуру для того, щоб не блокувати діяльність Національної ради в цей час. Тому ці три члени Національної ради продовжать свої повноваження, ми водночас оголошуємо конкурс, голосуємо

за припинення їхніх повноважень. З юридичної точки зору вони виконуватимуть свої повноваження до моменту обрання нових членів Національної ради Верховною Радою після закінчення конкурсу.

Якісь ще будуть пропозиції чи зауваження? Прошу тоді визначатися. Ми будемо вносити цю постанову до Голови Верховної Ради, для того щоб її було проголосовано в залі. Хто за винесення цієї постанови до залу?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, послухайте. У вас є більшість. Ну послухайте!

ТКАЧЕНКО О.В. Почекайте. Давайте завершимо голосування, а потім висловитесь. Як казав Дмитро Олександрович, "голосування не переривається".

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У Дмитра Олександровича - так. Але ми ж хочемо якісний закон зробити.

ТКАЧЕНКО О.В. Ви визначитесь голосуванням. Ви голосуєте чи ні?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми утрималися.

ТКАЧЕНКО О.В. Ви за двох говорите?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви запитали - ми вам відповіли за двох. Ви двох запитали - ми за двох відповіли.

ТКАЧЕНКО О.В. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, постанова. Проголосує її Верховна Рада. Це означає, що вона не набере чинності, поки не будуть обрані нові члени. Тобто Верховна Рада проголосувала, але постанова не діє, поки не почали працювати нові члени. А ми можемо почати проводити, оголошувати конкурс тільки після того, коли повноваження старих членів закінчилися. Таким чином, ми цією постановою блокуємо оголошення конкурсу.

Я не проти суті того, про що ви кажете. Я просто кажу вам, що логічно ми самі себе заганяємо в кут.

ТКАЧЕНКО О.В. Як ви кажете, пане Миколо, це ваша точка зору.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну добре, якщо у вас є бажання конкурс заблокувати чи ще щось зробити, будь ласка.

ТКАЧЕНКО О.В. А в мене є бажання періодично вас цитувати.

У нас наступне питання - щодо списку Громадської ради при Комітеті з питань гуманітарної політики. Наскільки я розумію, пропозиції надавалися упродовж кількох тижнів. У вас є список зі ста людей. Ви мали можливість ознайомитися з цим списком Громадської ради, колеги?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Частково.

(Загальна дискусія)

БПБЕНКО В.О. З приводу кількості, якщо можна. Ми в положенні, яке ми затвердили, про Громадську раду, у нас передбачено, що повноважне, правомочне зібрання Громадської ради, якщо присутня третина членів. Оскільки предметів відання у нас є багато і, в принципі, можна їх умовно розділити на три частини - культура, інформація, сім'я і діти, тому таким

чином можна було б, щоб Громадська рада об'єдналася в три частини і, відповідно, збиралася. І рішення, які будуть прийматися на Громадській раді, вони будуть дієвими.

У нас в минулому скликанні при Комітеті культури і духовності, якщо мені не зраджує пам'ять, було до 40 осіб, ну і в принципі, ця Громадська рада була дієвою. Тому якщо ми 100 людей розіб'ємо чисто механічно на три частини, у нас вийде 34 людини, то це є Громадська рада за певними напрямками.

ТКАЧЕНКО О.В. У мене питання. Вони ж записувалися у Громадську раду цього комітету. А як ми їх теоретично розіб'ємо, за яким принципом?

БАБЕНКО В.О.. Справа в тому, що в положенні про Громадську раду ми затверджуємо початковий склад, а далі всі питання діяльності Громадської ради вирішує сама Громадська рада, тобто розбивається на частини, обирає голову.

ТКАЧЕНКО О.В. Тобто ми можемо їм запропонувати.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Так. Когось виключає, додає когось.

ТКАЧЕНКО О.В. Тому що Андрій Курков може бути корисним як для сім'ї, так і для медіа.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Бурмака Марія.

ТКАЧЕНКО О.В. Бурмака точно для сім'ї може бути корисною.

Тобто ви вбачаєте, що вони самі мають визначитися про певний розподіл?

БАБЕНКО В.О. Так. Так у нас і передбачено у положенні про Громадську раду.

ТКАЧЕНКО О.В. У вас будуть якісь заперечення з приводу якихось кандидатур, щоб можна було озвучити?

БОБЛЯХ А.Р. Я додав би ще, якщо можна.

ТКАЧЕНКО О.В. Будь ласка.

БОБЛЯХ А.Р. Я хотів би ще додати включити до складу Громадської ради Голуб'ятникова Костянтина, співзасновника і голову наглядової ради благодійного фонду "БЛАГОМАЙ", члена ради Українського форуму благодійників, члена ради недержавного пенсійного фонду (*нерозб.*), ОТП Банк, члена ради і керуючого інвестиційним клубом "Young Business Club". Це людина, яка займається благодійністю, з дітьми-сиротами вже понад 10 років.

ТКАЧЕНКО О.В. Я так розумію, що ця Громадська рада відкрита надалі для поповнення членів...

БАБЕНКО В.О. Поповнення, виключення, структуризація.

СУШКО П.М. Я також хочу додати з голосу до списку Громадської ради при комітеті. Шибіка Олена В'ячеславівна, начальник відділу по роботі з рекламними агентствами ТОВ "ЕВІДЕНТ МЕДІА".

Дякую.

ТКАЧЕНКО О.В. О'кей. Тобто якщо немає заперечень, давайте тоді запусимо роботу Громадської ради.

Хто за такий список, включно з двома озвученими, прошу голосувати. Проти, утрималися - немає.

І я перепрошую, пропустив інформацію стосовно робочої групи з доопрацювання Закону про, власне, збереження культурних цінностей чи про наших директорів на окупованих територіях музеїв.

Є пропозиція до другого читання скласти робочу групу, до якої включити пана Кодунова, це директор департаменту міжнародних спорів Міністерства юстиції, пані Кравченко, це Міністерство юстиції також, директор департаменту публічного права, пані Лобанова - це керівник експертної групи Міністерства культури, пані Лариса Петасюк, яка перед нами щойно виступала, пані Ірина Подоляк, яку ви всі знаєте, з Міністерства культури, молоді та спорту, пані Софіна - заступник керівника департаменту з Міністерства юстиції, Світлана Фоменко - перший заступник міністра культури, молоді та спорту і Чорногор, пан Чорногор - начальник відділу з питань музейної справи Міністерства культури, молоді і спорту. Нам фахівці ці для цього спеціального закону очевидно, що потрібні. Я думаю, що заперечень тут не буде стосовно цього.

Переходимо до "Різного", в якому в кого будуть якісь оголошення чи пропозиції?

Пані Ірина, пан Микола, пан Сушко.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановні члени комітету! Шановний пане Голово! Хочу проінформувати, що на ваше доручення підкомітет розглянув пропозиції, які надійшли щодо проекту Постанови про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2020 році. Ми розглянули пропозиції, підготували проект і просимо включити до "Різного" затвердження цього проекту з тим, щоби

можна було вже на найближчому тижні винести цю постанову до сесійної зали.

ТКАЧЕНКО О.В. Зараз?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Так.

БАБЕНКО В.О. Ми своїм рішенням можемо включити це як питання порядку денного і проголосувати.

ТКАЧЕНКО О.В. А в який спосіб ми їх маємо... Які будуть пропозиції?

ФЕДИНА С.Р. З вашого дозволу також хотіла би, що, можливо, ми можемо долучити до цього нашого списку. Наступного року буде п'ята річниця створення Польсько-Литовсько-Української бригади. І чому саме в цьому комітеті прошу розглянути, тому що Україна 4 роки пасе задніх в контексті підтримки і культурної частини святкування цієї бригади. Це є наша співпраця з європейськими партнерами, це є співпраця з НАТО. І насправді там є велика частка наших військових, які дуже хочуть відчувати також підтримку України. Це є перша кругла дата - Польсько-Українська-Литовська бригада, яка діє на території Любліна, але ми там є долучені.

І так само, товариство, я би просила, я подавала, я розумію, що, напевно, не було внесено з огляду на відсутність конкретної дати, це є сторіччя Холодноярської республіки. Це є самопроголошене державне утворення.

БАБЕНКО В.О. Внесено вже.

ФЕДИНА С.Р. Внесено вже, так? Тоді дуже дякую. Тоді просила би також включити 5-річчя УкрПолЛитБригу.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Дякую, пані Софіє. Якщо дозволите, я прокоментую. Власне, до постанови включаються пам'ятні дати та ювілеї, які відповідають певним нормам. Я не впевнена, що 5-річчя - це є та дата, яка включається до постанови, яка відзначається на всеукраїнському загальнодержавному рівні. Є чітко виписані критерії і ми будемо їх дотримуватися.

І я хочу сказати, що, власне, було кілька, пояснити, що не всі пропозиції включені, оскільки вони не відповідали тому покроковому 25-річному інтервалу. Тому ми працювали з постановою з вимогами до цих дат і, відповідно, на основі тих вимог формували цей перелік. У нас була робоча група у складі пана Микити Потураєва, керівника секретаріату, Євгенія Кравчук долучилася...

І також на ваше ім'я, пане Олександрє, є звернення від Національної академії аграрних наук щодо включення до цього списку академіка Олексія Олексійовича Созінова, якому наступного року виповнюється століття. Це звернення надійшло лише сьогодні, тому я прошу його включити з голосу. Я вивчила матеріали, там відповідає усім критеріям. Це академік, який реформував Аграрну академію наук, очолював інститути...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Хто?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Созінов.

ТКАЧЕНКО О.В. Пан Микола.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановні колеги! Справді, існують певні критерії, і ми намагалися ще в попередньому скликанні, як правило, від них не відходити, але деколи такі відходи були, так само, як і в цьому списку, тому що для фізичних осіб, для громадян-фізичних осіб це є в нас 10 років і для юридичних - 25. Натомість тут, наприклад, є 85 років з дня народження Василя Симоненка, що ми вітаємо, тому що є випадки, коли деколи треба від цього відходити.

Може, з цієї точки зору ми все ж таки включили би 5-річчя бригади? Тому що для нас, коли ми говоримо про важливість нашого європейського партнерства, мені здається, ми могли би це відзначити. Ми це робили, коли це стосувалося кримськотатарських, наприклад, деяких питань чи вищих навчальних закладів, коли ми собі в деяких випадках дозволяли відходити від критеріїв, якщо дата все ж таки наближена до такої, яку можна відзначати. 5 років - це...

ТКАЧЕНКО О.В. Я по суті не проти. Я не знаю зараз фахово, як відповісти на питання, чи відповідають вони критеріям. Я просив би тоді секретаріат підготувати довідку, чи можемо ми таке вносити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну я вам скажу, це Указ Президента. Послухайте, я ж вас не обманюю. Не відповідає. Я ж не кажу, що відповідає. Указ Президента полягає в тому, що людина - кожні 10 років, тобто 80 - 90 - 100, а юридична особа, місто там чи вищий навчальний заклад - кожні 25 років. Так в Указі Президента. Але деколи ми від цього відходимо. І навіть в цьому переліку від цього відходимо. Тут є випадки, коли ми від цього відходимо.

КАЧНИЙ О.С. То прибрати такі випадки треба... Все повинно бути по закону, а не так, як хочемо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тому підтримати Українсько-Польсько-Литовську бригаду, мені здається, ми би могли.

ФЕДИНА С.Р. Чи можливо, дійсно, попросити секретаріат перевірити цю ситуацію і якщо є найменша можливість, то долучити? Я думаю, що для європейського партнерства і для наших військових це дуже важливо.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Це дуже буде важливо.

ТКАЧЕНКО О.В. Ми в принципі - за. Єдине, що потрібно, щоб ми отримали підтвердження, що таке можливо. Тоді, я думаю, що голосів тут достатньо для того, щоб включити це питання і питання, яке пані Ірина щойно порушила, щодо академіка Созінова.

Тобто хто за цей перелік, включений з двома можливими доповненнями, одним безперечним - з приводу академіка, а інший - після отримання довідки, прошу голосувати. Хто проти? Утримався?

До речі, раз ви згадали пам'ятні дати, в минулому скликанні ми розмовляли з паном Миколою стосовно великої кількості дат, які відзначаються у нас як пам'ятні. Є певна колізія з цими датами, їх у нас так багато, що, в принципі, стосовно застосування в медіа ледь не місяць упродовж року в нас траурні дні. Я думаю, що, в принципі, безперечно важливо пам'ятати про багато сумних сторінок в нашій історії, але просив би тоді відсутнього тут Микиту запропонувати пропозиції щодо підходу стосовно зміни пам'ятних дат і стосовно того, яким чином це висвітлюється в медіа.

Так, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я хочу прокоментувати. Справа в тому, що перелік пам'ятних ювілейних дат значною мірою формується нашою драматичною історією. І так сталося, що Україна успадкувала минуле, яке пов'язане з нашим, так би мовити, те, що було з тоталітарним режимом, напряду корелюється. І відмовитися від пам'яті, від того, що було, ми не зможемо. Воно є, і ми мусимо його знати.

До речі, хочу сказати, що в інших країнах, власне, навпаки все робиться для того, щоб зберегти цю пам'ять. І до прикладу, у Франції в 50-х роках минулого століття, ХХ, створений Інститут пам'яті, де якраз записується, власне, історія не тільки держави, не тільки нації, але й персональні історії, щоб зафіксувати, зберегти і щоб вона була якомога об'єктивнішою.

Тому дійсно ми мусимо говорити, що пам'ять наша травматична, вона болісна, але разом з тим вона і героїчна. І той баланс між трагікою і оптимізмом - ну тут складно цього досягнути. Але ми переглядали, хочу сказати, що, напевно, героїчного більше.

Дякую.

ТКАЧЕНКО О.В. Так, будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Абсолютно хочу з вами, пане Олександр, погодитися, так само погодитися зі своєю колегою, тут просто одним із варіантів може бути те, якщо ми будемо більший акцент навіть у самих відзначеннях робити на наші перемоги. Дуже часто, на жаль, у нас так складається, що ми дійсно бачимо тільки те, де ми програли, де нам було боляче. І дуже багато дат в історії України, важливих дат, де ми перемогли, де ми здобули, де ми змогли, просто якось опускається. Я думаю, що це частково пережиток советської історії, де так само ми не мали як Україна мати своїх переможних дат. Але, можливо, спільними зусиллями ми зможемо так само їх зібрати,

акцентувати і тоді не буде зокрема однозначно трагічного контексту, а ми будемо святкувати перемоги.

ТКАЧЕНКО О.В. Тоді прохання буде занотувати до пана Микити Потураєва повернутися з пропозиціями стосовно цього питання.

Наразі всі питання порядку денного вичерпані. Є пропозиція наступний комітет, це тиждень роботи комітетів... Миколо!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, в мене якраз було з цього приводу прохання, якщо можна.

ТКАЧЕНКО О.В. Я зараз завершу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Про засідання, про дату засідання комітету.

ТКАЧЕНКО О.В. Я зараз запропоную сам, а потім ти запропонуєш. Провести у четвер наступного тижня.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Добре. Бо ми просили не у вівторок, бо буде зустріч з Послом Польщі українсько-польської групи. Власне, четвер цілком влаштовує.

ТКАЧЕНКО О.В. В четвер тоді, оскільки це не пленарний тиждень, я пропоную зробити це зранку. Це тиждень роботи в комітетах.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А, я зрозумів.

ТКАЧЕНКО О.В. У четвер, 4-го числа.

БАБЕНКО В.О.. Ні, 4 число - це понеділок.

БАЕНКО В.О. 7-е.

ТКАЧЕНКО О.В. "Красный день календаря". 7-го числа об 11-й годині.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тоді все ж таки буде прохання. Може, секретаріат щоб занотував, якщо ви будете не проти. У нас на пленарному тижні теж, коли буде засідання, щоб, якщо можна, щоб ми його не у вівторок робили, може, в середу після засідання, бо у вівторок у нас зустріч польської групи з Послом Польщі. І він призначив цей час, дуже багато і в нашому комітеті є членів цієї групи.

ТКАЧЕНКО О.В. Можемо в середу зробити. Дякую.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Традиційно. А завтра вже не буде?

ТКАЧЕНКО О.В. Завтра вже не буде комітету. Наступне засідання в четвер, 7-го числа, об 11-й годині.

БАБЕНКО В.О. Дуже коротко. По Громадській раді. Для того, щоб запустити роботу Громадської ради, якщо ви не заперечуєте, то, можливо, ми уповноважимо пана Богдана Кожушка, щоб він запустив цю Громадську раду і відповідно її розбив по секціях, а потім далі Громадська рада вже буде працювати в автономному режимі. Це теж член Громадської ради і позаштатний консультант нашого комітету.

ТКАЧЕНКО О.В. Дякую. А, виїзне засідання у нас. Миколо, почекай. У нас виїзне засідання заплановане, ми його готуємо на 28-29 листопада.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це тиждень роботи в комітетах?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Це в комітетах. Так.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Це Луцьк.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Так, це Луцьк. І програма готується.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Всі - за.

ТКАЧЕНКО О.В. Дякую.